

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์จุดดั่งควัตรในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

ผู้วิจัย : พระเมธาวิ อาภัสสโร (ฉัตรวิไล)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระครูสมุห์เฉวียน กตปุญโญ, พธ.บ. (การสอนสังคมศึกษา),
M.A. (Soc., Eco.), Ph.D. (Soc.)

: ผศ.สุพิมล ศรศักดิ์, พธ.บ. (การสอนสังคมศึกษา),
กศ.ม. (บริหารการศึกษา)

: ดร.เรืองเดช เขจรศาสตร์, พธ.บ. (ปรัชญา), ศษ.ม. (บริหารการศึกษา),
พบ.ม. (พัฒนาสังคม), ปร.ด. (ไทศึกษา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์จุดดั่งควัตรในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาหลักการจุดดั่งควัตรที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ๒) เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามหลักจุดดั่งควัตรของพระสาวกในครั้งพุทธกาล และ ๓) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักจุดดั่งควัตรในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน โดยการใช้วิธีศึกษาวิจัยจากเอกสาร และลงภาคสนาม

ผลการวิจัยพบว่า

จุดดั่งควัตรที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทมีทั้งหมด ๑๓ ข้อ ๔ หมวด คือ ๑) หมวดที่เกี่ยวกับจีวร มีใช้เพียงผ้าบังสุกุลเป็นวัตรและใช้เพียงไตรจีวรเป็นวัตร ๒) หมวดที่เกี่ยวกับบิณฑบาต มีเที่ยวบิณฑบาตเป็นวัตร เที่ยวบิณฑบาตตามลำดับบ้านเป็นวัตร นั่งฉัน ณ อาสนะเดียวเป็นวัตร ฉันเฉพาะในบาตรเป็นวัตรและห้ามภัตตาคารอันนำมาถวายเมื่อภายหลังเป็นวัตร ๓) หมวดที่เกี่ยวกับเสนาสนะ มีอยู่ป่าเป็นวัตร อยู่โคนไม้เป็นวัตร อยู่ในที่แจ้งเป็นวัตร อยู่ป่าช้าเป็นวัตรและอยู่ในเสนาสนะอันท่านจัดให้อย่างไรเป็นวัตร และ ๔) หมวดที่เกี่ยวกับความเพียร มีนั่งเป็นวัตร

พระสาวกในครั้งพุทธกาลที่ปฏิบัติจุดดั่งควัตร มีดังนี้ พระมหากัสสปเถระปฏิบัติใช้เพียงผ้าบังสุกุลเป็นวัตร เที่ยวบิณฑบาตเป็นประจำเป็นวัตรและอยู่ป่าเป็นวัตร พระอัญญาโกณฑัญญะ พระอนรุทธเถระและพระเรวตขทิวณียเถระปฏิบัติอยู่ป่าเป็นวัตร พระสุภูติเถระปฏิบัติอยู่ในเสนาสนะอันท่านจัดให้อย่างไรเป็นวัตรและปฏิบัติอยู่ป่าเป็นวัตร พระพากุลเถระปฏิบัติอยู่ป่าเป็นวัตรและนั่งเป็นวัตร พระอุปเสนเถระและพระปุลณณมานตานีบุตรเถระปฏิบัติจุดดั่งควัตรทั้ง ๑๓ ข้อ ส่วนวิธีการปฏิบัติจุดดั่งควัตรของพระมหาสาวกจะมีลักษณะคือ เมื่อบวชแล้วจะเรียนกรรมฐานหรือหลักธรรมจากพระ

ศาสดาหรือจากพระอาจารย์แล้วจึงเข้าป่าปฏิบัติตามกรรมฐานข้อนั้นๆจนชำนาญหรือพิจารณาหลักธรรม และประกอบความเพียรเจริญสมาธิภาวนาหรือปฏิบัติดั่งคัมภีร์ข้อนั้นๆจนเกิดดวงตาเห็นธรรมและได้ บรรลุเป็นพระอรหันต์ในที่สุด

การประยุกต์ใช้หลักธุดงค์วัตรในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันสำหรับคฤหัสถ์ สามารถนำไปใช้ในลักษณะของความพอเพียงใช้ของเท่าที่จำเป็น ไม่ใช่ของหรือซื้อสิ่งของที่เกินความจำเป็น และไม่มีประโยชน์ การประกอบอาชีพที่สุจริต การเคารพในผู้อาวุโส การลดความอ้วน การไม่ยึดติด ในรสชาติของอาหาร การไม่รับประทานกระดูกกระฉิก ความยินดีในที่อยู่อาศัยของตน การประกอบ ความเพียรลดภาวะเส้นเลือดในสมองตีบ

Thesis Title : An analytical study of Dhutaṅga Practice in the Buddhist Theravāda Scriptures.

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phrakrusamuha Chwean Katapuñño, B.A. (Social Studies),
M.A. (Soc., Eco), Ph.D. (Soc.).

: Asst. Prof. Supimol Sornsakda, B.A. (Social Studies),
M.A. (Educational Administration).

: Dr. Ruangdet Khechornsart, B.A. (Philosophy),
M.A. (Educational Administration), M.A. (Social
Development), Ph.D. (Tai Studies).

Date of Graduation : February 19, 2013

Abstract

This thesis is an analytical study of Dhutaṅga Practice in the Buddhist Theravāda Scriptures. It aims: 1) to study the principle of Dhutaṅgas in the Buddhist Theravāda Scriptures, 2) to study the method of Dhutaṅgas Practice of the disciple in the period of Buddha and 3) to study an application of Dhutaṅgas for living in the present society. The research methodology is documentary and field research.

The result of research is found that :

There are 13 items of Dhutaṅgas in the Buddhist Theravāda Scriptures, divided into 4 groups namely 1) connected with Robes; consisting of refuge-rag-wearer's practice and triple-robe-wearer's practice, 2) Connected with alms-food; consisting of alms-food-eater's practice, house-to-house - seeker's practice, one-eater's practice, bowl-food-eater's practice, later-food- refuse 's practice, 3) connected with resting place; consisting of forest-dweller's practice, tree-root-dweller's practice, open-air-dweller's practice, charnel-ground-dweller's practice, any-bed-user's practice, and 4) connected with energy; consisting of seater's practice.

The followers who practiced Dhutaṅgas in the period of Buddha are as follows: Phra Mahakassapa practiced the austerity of refuge-rag-wearer, the austerity of alms-food-eater and the austerity of forest-dweller; Phra Anyakonthanya, Phra Anuruddha and Phra Revattakhathiravaniya practiced the austerity of forest-dweller; Phra Subhuti practiced the austerity of any-bed-user and forest-dweller; Phra Pakula practiced the austerity of forest-dweller and sitter's practice; and Phra Upasena and Phra Bunnamantanibuttathera practiced all 13 Dhutaṅgas. The Processes of great disciples Dhutaṅga Practice are that; when they had been ordained as monks, they learnt how to practice meditation or other principles of Dhamma from the Buddha or other meditation teacher, then they entered the forest, practiced and kind of meditation till they were skillful, performed concentration development or any of Dhutaṅgas with their effort until they got the Eyes of Dhamma and formally attained the Enlightenment, becoming Arahantas.

The application of Dhutaṅgas for laypeople's living in the present society can be use for sufficiency livelihood; consuming factors for living as needed, not using unnecessary and unuseful things, having honest occupation, being respectful to the elders, dieting, not clinging to taste of food, not eating piecemeal, having contentment with the residence that is one's own, being endowed with the effort to reduce the brain infarction.